

"Bütün dünyanın musiqiləri bizim muğamlarımız üstündə köklənib"

Xalq artisti Gülyaz Məmmədova:
"Niyə istedadlı gənclərimiz qıraqda qalmalıdır?!
Mən indi danışmayım, nə vaxt danışım?!
Artıq danışan yaşımdır, sözümü deməliyəm..."

sənədə cilalənmiş. Daha gözəl oxumağa çalışmışıq. Bunun nəyi pisdir? Bir də mən siza deyim ki, ola bilər, haşiyədən kənara çıxa bilərəm, çox çalışmaq lazımdır. Özün özüne qışqanclıq, paxıllıq etməlisən ki, axı, mən bunu bacarıram, niyə bunu etmirəm, niyə kiməsə baxıb gedib rühdən düşməliyəm?! Kiməsə baxıb irəliləməliyəm. Axına gedilməyi sevmirəm. O, gedib özünü öldürəcək, sən də özünü gedib öldürəcəksən? Yox. O, yüngül, səviyyəsi bir mahnı oxuyacaq, sən də oxumalsan? Yox. Neçə vaxtdır bu bərədə mübarizə aparırıq ki, son vaxtlar əlaqə otu kimi hər yanı götürürlər, adını da "toy mahnıları" qoyublar. Toy mahnıları toyda, restoranda, şadlıq evlərində, əl şənliklərində oxunur. Efir, televiziya, yalınlarımız bizim güzümüzə, ayna kimi hər birimizin evinə qonaq gəlir. Televiziya, yalınlarımız, müğənnilərimiz hər kəsin evindədir. Əlçatmaz deyilən bir şey var. Bizim sənətkarlarımıza "ulduz" demişlik. Televiziyalarda o qədər səviyyəli əsərlər oxumalısan ki, Olur ki, bəzi verilişlərdə reyting xətrinə dedi-qodu, ara vurmaq, "səni qızılın neçə kilodur", "sənin çəkin nə qədərdir", filankəs filankəsə daldaşdı, filankəs filankəsi qucağına aldı - bunlar hamısı bizi məhv edən, səhvə aparın verilişlərdir. Öz dostlarımız verilişlərdir, amma qəbul etmirəm. Bilirsiniz niyə? İnsanların zehni kortərkən, zəhərlənir. Musiqi qalır qıraqda, maraqlı baxılır ki, bu gün kimi qucağına götürəcəklər, bu gün kimi dedi-qodu edəcəklər, bu gün kimi kimlə boşanacaq, ərə gedəcək? Mənim nəyimə lazımdır?! İnanın, tamaşaçılar da yazır, deyir, sənin evinin içində nə varsa, mənim nəyimə lazımdır? Belə şeylər lazımdır deyil. Biz bunları istəmirik. Nə olar ki, gənclərimiz, cavanları-

miz təmiz musiqilər eşitsin. Baxın, təhsil ocaqlarımız nə qədər uşaq yetdirir. Hər sənədə. Başqa sahələrlə işim yoxdur, mən incəsənət aləmindən danışmıram. Milli Konservatoriya, İncəsənət Universiteti, Musiqi Akademiyası, Asəf Zeynallı adına Musiqi Kolleci nə qədər istedadlı uşaqlar yetdirir. Hamısı buranı bitirəndə yetim qalırlar. Efirə, toylara, dolanışığa yetim qalırlar. Bəx, bunlar niyə buranı oxuyurlar? Oxuyurlar ki, sevilinsinlər, tanınsınlar. Bilirsiniz, nə qədər gözəl səslər var bizim Azərbaycanda? Siz gəlib müəllimlərin dərsində otursanız deyirsiniz ki, ilahi, gözəl səslər nə çoxdur.

Heydər Əliyev Fondu tərəfindən müxtəlif muğam müsabiqələri təşkil olunur. Bunlar gözəldir. Yüksək səviyyəli tədbirlər, layihələr keçirilir. Azərbaycan Televiziya, Mədəniyyət Televiziya, ATV, Xəzər TV, MTV, ARB, Space TV, İctimai Televiziya, "Youtube"-də yayımlanan internet televiziya, yalınlarımız nə qədər istedadlı uşaqları reklam etməsi mümkün deyil ki? Bunlar xalqa tanınan sızsız deyil ki? Bunları verilişlərə siz çıxarın ki, xalq tanısın. Niyə bizim insanlar "Youtube"-də kanalları meyillənir? Çoxu televiziya açmır, baxmır. Ən çox televiziya bölgələrimiz baxır. Niyə istedadlı gənclərimiz qıraqda qalmalıdır?! Mən indi danışmayım, nə vaxt danışım?! Mənim artıq danışan yaşımıdır. Mən artıq sözümü deməliyəm.

- **Əlbəttə, retro bastekarların nəğmələrini heç vaxt unutmaq olmaz. Sizcə, indiki sənətkarlarımızın çoxu niyə daha çox qeyri-peşakarlara üz tutur, onların nəğmələrini oxuyurlar?**

- Bizim retro mahnılarımızı, qədim mahnılarımızı arjenimadına təqdim edirlər. Pis deyil, çünki zaman

bunu tələb edir. Amma oxuyurlar. Mənə də xoş gəlir. İndi deməyim ki, bəstəkar yoxdur. Cavan bəstəkarlarımız da var. Mən tənqidi sevmirəm. Amma çalılara bölünüb. Səviyyəli əsərlər, mahnılar yazanlar və toy-sayağı mahnılar yazanlar var. İkinci üstələyir. Reklamı, toyları çox olsun deyə, pul qazanmaq üçün, gəlir əldə etmək üçün. Bir onu demək istəyirəm ki, vallah, billah, Allah öz ruzimizi öz alınımıza yazıb. Sən yolunu azzan belə, mümkün deyil. Sən xalq musiqimizi oxumasan, o cür də tanınacaqsan. Əlibabə Məmmədova, Cənəli Əkbərov, Arif Babayev yolunu azdı? Əlbəttə ki, yox. Eyni yolla, eyni ciğrillə getdilər. Məsum İbrahimov, Zabit Nəbizadə, Səbuh İbayev, Teyyar Bayramov, Babək İlkin, öz tələbəmə Kamile - hamısı öz yoluyla gedir. Onlar toyda nə istəyirsiniz oxusunlar. O başqa. Amma mən istəyirdim ki, gənclərimiz bu insanlardan bəhrələnsinlər. Muğamlardan bəhrələnsinlər. Mahni seçmələri özlərinə aiddir. O qədər bizim bəstəkarlarımız var, Cahangir Cahangirov, Emin Səbitoğlu, Şəfiqə Axundova kimi bəstəkarlarımızın gözəl əsərləri var. Gənclərimiz xatırıqda olub, retro mahnılarımızı oxuya bilərlər. Vallah, bizim dövrümüzə çox çətin idi. Gərək radioya müraciət edəydik, radioda sensimə uyğun mahnını seçib götürməliydik. İndi çox gözəl dövrə, zamanla gəlib çıxmış. Bütün mahnıları "Youtube" kanalından, sosial şəbəkələrdən tapmaq olur. O əsərlər oxumağa şərait də var. Niyə bayağı mahnılara qaçırılar? Heç baş açmaq olmur onlardan. Bir sözləri var: "Mən yeni mahnı oxumasam tanınmaram". Ay oğlum, ay qızım, sənin yeni mahnı oxumağa hələ yaşın çatmır. Bizim dövrümüzə belə idi. Məsələn, mən oxuyuram ki, "Küçələrə sən səpmişəm", xalq mahnısı, bəstəkar mahnısı, "Kipriklərin oxdur", bunları hər zəyətişən ifaçı oxusa onun üçün yeni mahnıdır, yeni bəstədir. Onu flankəs oxuyubdu mən oxuya bilərəm, ələ bir şey yoxdur. Sən retro mahnı oxu, gər necə tanınacaq, necə seviləcək. Çünki sənin nəfəsin, səsin təzədir. Başqaşının ifasında doybülarsa, sənə yeni mahnı kimi qəbul edəcəklər. Ələ bir amal, ələ bir düşünce, duyğu, hiss var. Görün, sairələr nə qədərdir. Siz özünüz də dəyərli sairələriniz, gözəl də yazarsınız. Mən özüm də sizin sairələrinizə, yazılarınıza vurğunam. Bunu siza görə demirəm, istəməsəm bu mövzuya toxunmazdım. Fuad BİLƏSUVARİ şair yazmasın ki, nə qədər şairimiz olub. Niyə? Demir Gədəbəyli, İslam Səferli, Zeynal Cəbbərzadə, Bextiyar Vahabzadə, Nəriman Həsənzadə,

Nüsrət Kəsəmənli, Fikrət Qoca. Onlar şair yazmayadılar ki, əvvəlki şairlər hər şeyi yazıblar. Bu, Allah vergisidir. Sizin içindən gəlen Allahın verdiyi sözlər dür kimi sırayla düzülüb yazılır. Siz də o sözləri bir dəfə qeyd edərsiniz. Bu davamiyyət deməkdir. Amma ki, öz yolunuzla, öz xəttinizlə. Şairlərdə də var. Biraz yuxarı yazan, biraz aşağı yazan var. Hər şeyi bir-birinə uyğunlaşdırıb, danışırıram. Musiqidə də belədir. Ələ gənclərimiz var ki, gəlib burada muğam öyrənib gedirlər. Kənara çıxanda artıq yollarını dəyişirlər. Toylarda əl şənliklərində repertuarını dəyişir. Efirə çıxanda doğru seçimdən, zəngin repertuarla xalq tamaşaçıları qarşısında olun. Axı, siz siza nə lazımdır, hamısını öyrətməmişik. Bunu demək istəyirdim.

- **Bizim üçün maraqlıdır, Gülyaz Məmmədova xananda olmasaydı, başqa hansı sənəti seçərdi?**

- Arzum xanəndəlik olub. Rəssamlığı çox sevmişəm. Qəşəng rəsmlər çəkərdim. Hətta bir neçəsini çəkmişəm. Söz yox, baxıb çəkirdim. Üstünə qoyub kopyalamırdım. Dırnaq boyda şəkili böyük kitab böyüdü çəkirdim. Mən onu bacarırdım. Əl gözəl edirdim. Hətta onu deyim ki, xalqımızın gözəl rəsamlarından biri Hikmət Bəşirov ham da bizim qohumdur. Gülyanaq xanımın qayını sayılır. Şəkili baxıb dedi ki, bu şəkili kim çəkib? Dedim ki, mən. Üzümə baxdı, dedi ki, sən rəssam ola bilərdin. Çünki o, düzünü deyirdi. Deyirdi ki, bu nadir sən çəlmisən?! Bir dəfə şəkili dəftərin siza də göstərəm. Deməyim budur ki hər şey ələ başlayır. Sonra onun məktəbini oxuyursan. Məsələn, bir çəbi ortaliqə qoyurdular, baxıb həmin qəbini şəkili çəkirdim. Amma rəsamlığın arıncına getmədim.

Bir də gözəl rəqs etməyi var idi (Gülür.) Rəqqasə ola bilərdim.

Məndən yaxşı jurnalist də vardı. Ara vuran jurnalist yox. Ə, ədalətli jurnalist. Özümə güvənirdim. Çünki işlər, imlalar yazanda çox istedadlıydım, çox gözəl çox olurdu, deyirdi ki sənin müxtəlif yazıların var. Qardaşım qızları yaxınlaşdı məndən kömək istəyəndə ələ mövzular verirdim ki, deyirlər, ay bibi, sən ələ jurnalist olardin ki. Yeni belə istedadların olub. Başqa yadıma düşür. Qısa yazı bilərsiniz ki, ailə həyatı qurub evdətər xanəndə olmusam.

- **Təhna vaxtlarınızda hansı işlə məşğul olmağınız sevirsiniz? Məsələn, musiqi dinləyirsiniz, müxtəlif etdiyiniz vaxtlar çox olur?**

- Gəncliyimdə hədsiz çox müxtəlif etmişəm. Mənim çox böyük kitabxanam olub. 120 poxet, roman kitabları var idi. Çox sevimli əsərlər idi hamısını pulla almışdım. Evimdə idi. Bir gün kəndə getdim, gördüm kitablarım heç biri yoxdur, kitab rəfin boşdur. Ürayım çırpındı, axırmağ başladım. Ha'ta çardağa çıxdım. Bilirsiniz də, kənd yerində çardağda ilan da olur, çox qorxuludur. Hər şey ola bilər. Amma çıxdım, işləyənlər sənə tapmadım. Ay ana, ay ana, ki tabların necə olub? O da deyil ki, a bala, sən onu Gültəkəndə soruş. Gültəkin də böyük bacardı. Gültəkin, kitabların yeni bilirsən? Dedi ki, kitabların hamısını aparıb doyla kitabxanasına təslim etmişəm. De dim niyə. Mənim kitablarımdır. Ça vab verdi ki, kitabxana müdərirdim kitabların çoxunu aparmışdım. Ki kitabxanada kitab çatmışdıq, verdi valideyler, tələbələr aparırdılar qayıtmırdılar. Biri deyirdi ki, baxdır mışam. Ham da kitabxanadan qayıt mışəm ki oxusunlar. Sən kitabları mısın, mənim də kitablarımdır. Xud Sən onsuz da oxumusan, oxuyoxu mursan. O, mənı yandırdı. Bunu ki onlar mənim kitablarımdır, Gültəkin. O kitabxanama qışqarırdı da Əfsuslar olsun ki, belə bir şey olub.

Söhbətçisi: Fuad BİLƏSUVARİ

- Belə deyil var: böyük sənət o sənətə məşğul olan insanın şəxsiyyətindən başlayır. Siz bu fikrə razısınız, yoxsa, düşüncünüz ki, şəxsiyyəti olmayan da böyük sənətkar ola bilər?

- Ay, nə qədər gözəl sualdır. Bəzən böyük sənətkar olur, amma şəxsiyyət olmur, bu, böyük bədbəxtlikdir. İnsan sənətə şəxsiyyətinin gözəl olması - ikisi bir yerdə olması, səmimiyyəti, insanlarla rəftarı, davranışı, böyük ifa tərz, peşəkərligi - bunlar, hamısı cəm olanda, artıq əlçatmaz olur. Gözəl bir hissirdir, gözəl bir duyğudur ki, Allah-teala o insanı bu dünyaya bəxş edir. Bilirsiniz, bu sənədə birinci istedaddır. İstedad çox vacibdir. İstedadın oldusa, xasiyyəti də yaxşı olmalıdır. Yaxşı xasiyyəti də, xarakter də insan özü vərdəyə yaratmalıdır. Allahın sənə verdiyi gözəl ağıl, idrak, zəka, kamillik, böyük davranış, səmimiyyət, mehribanlıq var. Bunların hamısını özündə cəmləşdirəndən sonra, təbii ki, qarşındakına hörmət etməyi bacarırsansa pis insan yoxdur. Bir insan haqqında yanlış düşüncə bilərsən ki, mənim ondan xoşum gəlir. Niyə? Səbəb axtar da. Axı, sən onunla dostsan? Yox. O insanla danışmısan? Belə deyək ki, aradadır. O insanla yoldaşdıq edib, yola çıxmısan? Yox. Həmişə deyirlər ə, insan yolda tanınar. Bu özü də böyük kəlamdır. O insanla münasibət quranda deyirsən ki, mən niyə bu insan haqqında yanlış düşüncüm.

Sadəcə, bu sənədə qışqanclıq, paxıllıq, rəqəbat var. Paxıllıq olmalıdır, rəqəbat olmalıdır. O da sənin içində. Düşünməlisən ki, mən ondan niyə pis oxuyum, çoxlu çalışım, ondan yaxşı oxuyum. Sən qarşındakı insanı düşünürək yaşayamalısan. Sən özün haqqında düşünürək, sənə nə xəritəni quraraq irəliləsən, addımlarsan, əksinə, onlar səndən ilhamlanar. Olub ki, "Leyli" obrazını oynayanda çoxları baxıb daha da həvəslənir, daha gözəl oynayırdılar. Bu, mənim başıma gəlib. Gözəl bir hissirdir. Mən özüməndən böyüklərə baxıb ilhamlanaraq, öyrənərək irəliləmişəm. Ələ tələbə var, səhnədə Gülyanaq kimi, mənim kimi oxuyub. Biz də Zeynəb xanımın, Rəşid müəllimin rəhbərliyində oxumuşuq, indi də oxuyuruq. Sara Qədimovanın, Rübəbə Muradovanın, Nazakət Məmmədovanın, İslam Rzayevin, Gülxar Həsənovanın və s. sənətkarların repertuarından qaynaqlanaraq öz-özümü